

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конфліктологія»

вибірковий компонент
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування за спеціальністю»
242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах на
2023-2024 навчальний рік.
Протокол від «08» 08.2023 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Конфліктологія»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Система соціальної взаємодії людини, активність та домагання до зайняття значимого місця у соціумі, прагнення до безпеки та комфорту внутрішнього психічного стану людини, домагання влади та панування над собі подібними приводить до виникнення конфліктної взаємодії людей. Жити без конфліктів суспільство не може, але може ними управляти. Тому підготовка спеціаліста вищої кваліфікації вимагає такого рівня, щоб він міг не тільки управляти взаємовідносинами, але і міг бачити, попереджати, а при необхідності і розв'язувати конфлікти. Підготовка спеціаліста до соціальної взаємодії та до управління і розв'язання конфліктів забезпечується у процесі вивчення курсу «Конфліктологія».

Дисципліна «Конфліктологія» передбачає початкове ознайомлення із сутністю, структурою, класифікацією, попередженням та розв'язанням конфліктів. У конфліктну взаємодію вступають люди, а їх особистісні прояви є необхідною складовою виникнення, розвитку та розв'язання конфліктів. Тому вивчення особистості людини як активного, діяльного елементу набуває суттєвого значення.

Курс «Конфліктологія» сприяє підвищенню рівня гуманітарної освіти та культури спеціаліста, формуванню готовності до діяльності у системі соціальних об'єднань, дає можливість на узагальненому рівні сформулювати систему знань про соціально-психологічні особливості взаємодії людей у різних соціальних об'єднаннях, про закономірності, механізми, етапи розвитку конфліктної взаємодії як на рівні однієї особистості, так і на рівні міждержавних відносин, про вплив на виникнення конфліктів психологічних особливостей людини та факторів макросоціального характеру. Цей курс забезпечить формування знань про особливості взаємодії людей та управління нею у різних соціальних умовах. Майбутній спеціаліст має оволодіти знаннями можливостей управління компетентністю співробітників з метою попередження конфліктів, знаннями діагностики та розв'язання конфлікту.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Кучеренко Сергій Михайлович, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-74.
E-mail	smksmk5858@gmail.com
Наукові інтереси	- науковий аналіз поведінки особистості, груп, організацій; - психологічні особливості організації роботи

	персоналу в повсякденних, особливих та екстремальних умовах; - психологічний аналіз професійної діяльності.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи з організації професійної діяльності персоналу, груп, організацій; - навички психологічного аналізу професійної діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1.Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С. Організаційні аспекти психологічного забезпечення успішності службово - бойової діяльності майбутніх офіцерів технічного профілю. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.1, Т2. 2018. С. 159-165</i> 2.Кучеренко С.М, Назаров О.А., Кучеренко Н.С. Формування психологічної готовності фахівців технічного профілю як фактора ефективної організації професійної діяльності <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.3, Т1. 2018. С. 196-201</i> 3.Кучеренко С.М., Мохонько Д. С.Психологічні особливості організації професійної діяльності спеціалістів ризиконебезпечних професій. <i>«Теорія і практика сучасної психології». Збірник наукових праць №4. 2018.С. 218-222</i> 4.Кучеренко С.М., Назаров О.О., Коваль С.М. Теоретико-практичні аспекти організації психологічної підготовки майбутнього офіцера технічного профіля до діяльності в особливих умовах. <i>«Габітус» науковий журнал з соціології та психології Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. Вип.18. Т.1 2020.С.86-90.</i> 5.Кучеренко С.М., Черкашин С.Д., Перелигіна Л.А. Застосування технік нейролінгвістичного програмування для підвищення життєстійкості та вольових якостей курсантів. <i>«Честь і закон» науковий журнал Національної академії Національної гвардії України №1(76). 2021. С.125-133.</i>

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на

сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета: вивчення здобувачами вищої освіти теоретичних основ конфліктології та оволодіння практичними навичками аналізу конфліктів, способів управління конфліктними ситуаціями й методів подолання конфліктів, а також оволодіння практичними навичками вирішення конфліктів, вироблення вмінь контролювати конфліктну ситуацію та ефективно управляти конфліктами.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	вбіркова	вбіркова
Рік підготовки	2023	2023
Семестр	5	5
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	5	5
- кількість модулів	1	1
- загальна кількість годин	150	150
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	30	12
- практичні заняття (годин)		
- семінарські заняття (годин)	40	2
- лабораторні заняття (годин)		
- курсовий проект (робота) (годин)		
- інші види занять (годин)		
- самостійна робота (годин)	80	136
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)		
- підсумковий контроль (диференційний залік, іспит)	іспит	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного навчання необхідне опанування навчальними дисциплінами: філософія і засади логіки, загальна психологія, вікова психологія, психодіагностика, психологія управління в особливих умовах діяльності.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Дисциплінарні результати навчання	
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	
Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.	

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Очікувані компетентності з дисципліни	
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	
Здатність бути критичним і самокритичним.	
Навички міжособистісної взаємодії.	

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1.

Тема 1.1 Основні поняття конфліктології як науки

Тема 1.2 Сутність конфлікту та його структура

Тема 1.3 Види конфліктів та причини їх виникнення

Тема 1.4 Особистість як суб'єкт конфлікту

Тема 1.5 Процес управління конфліктами

Тема 1.6 Методи та форми управління конфліктами

Тема 1.7 Профілактика конфліктів в організації

Тема 1.8 Загальні проблеми гендерної соціалізації.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
- й семестр						
Модуль 1.....						

Тема 1.1. Основні поняття конфліктології як науки	19	1			18	
Тема 1.2. Сутність конфлікту та його структура	18	1	1		16	
Тема 1.3. Види конфліктів та причини їх виникнення	20	2			18	
Тема 1.4. Особистість як суб'єкт конфлікту	18	2			16	
Тема 1.5. Процес управління конфліктами	20	1	1		18	
Тема 1.6 Методи та форми управління конфліктами	18	2			16	
Тема 1.7. Профілактика конфліктів в організації	18	2			16	
Тема 1.8. Загальні проблеми гендерної соціалізації	19	1			18	
Разом за модулем 1	150	12	2		136	
Разом	150	12	2		136	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Структура та функції конфлікту	1
2.	Особливості управління конфліктом та його діагностики	1
	Разом	2

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти
Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: іспит, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)
90–100	A
80–89	B
65–79	C
55–64	D
50–54	E
35–49	FX
0–34	F

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1, 2	лекції	6	-
	Семінарські заняття	1	15
Разом за поточний контроль			15
II. Індивідуальні завдання контрольна робота			30
III. Підсумковий контроль (екзамен) *			55
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100

* За виконання творчих робіт з навчальної дисципліни (участь в

університетських олімпіадах з дисципліни, підготовка наукових статей, участь у конкурсах робіт і олімпіадах, виконання завдань із удосконалення дидактичних матеріалів з дисципліни тощо) здобувачу вищої освіти можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів немає перевищувати 20.

Навчальні дисципліни і види робіт у семестрі, з яких передбачений підсумковий контроль, оцінюються за 100-бальною шкалою. 100 балів –максимально можлива сума підсумкової оцінки (з урахуванням додаткових заохочувальних балів). (Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України, п.7)

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

14 – 15 балів - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

11 – 13 балів - за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;

9- 10 балів - за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

7-8 балів - за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

5-6 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

3-4 бали - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-2 бала - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії оцінювання контрольної роботи здобувачів вищої освіти:

25 - 30 балів - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння

аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач, робота оформлена згідно вимог;

20 – 24 балів - за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач, немає помилок в оформленні роботи;

15 - 19 балів - за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач, незначні помилки в оформленні;

11 - 14 балів - за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач, незначні помилки в оформленні;

6 – 10 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач, незначні помилки в оформленні;

3 – 5 балів - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння аргументувати надані приклади розв'язання практичних задач, допущені істотні помилки в оформленні;

0-2 балів - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, незнання основних фундаментальних положень, невміння надавати аргументовані приклади розв'язання практичних задач, робота оформлена не по вимогам.

Оформлення контрольної роботи

Основні вимоги до роботи

При виконанні та оформленні контрольної роботи треба враховувати загальні вимоги, які пред'являються до роботи:

- здобувач вищої освіти повинен дотримуватися заданих питань, не відступаючи від них і не змінюючи їх;
- заборонено змінювати питання самостійно без звернення до викладача;
- при оформленні роботи потрібно враховувати відповідні норми;
- контрольна виконується на підставі не менше семи джерел, обраних автором;
- робота повинна бути авторською, в ній можуть міститися власні висновки;
- контрольна робота може бути написана від руки або за допомогою технічних засобів;

Оформлена контрольна робота здається в деканат для реєстрації та подальшої передачі на кафедру для рецензування викладачем завчасно, до

початку сесії, протягом якої здобувачі вищої освіти будуть складати іспит з дисципліни.

При виконанні контрольної роботи необхідно дотримуватись наступних вимог:

- контрольна робота яка виконана за допомогою технічних засобів повинна мати текст комп'ютерного набору формату А-4, включаючи рисунки, таблиці та графіки;
- текст оформлюється в редакторі Microsoft Word;
- шрифт Times New Roman, кегль 14, 1,5 інтервал;
- поля зліва 3,0 см., праворуч 1,5 см., зверху і знизу -2,0 см.;
- текст вирівнюється по ширині;
- контрольна завжди нумерується з першого листа, але на титульному аркуші номер не ставлять;
- номер сторінки в роботі завжди виставляється в верхньому правому куті;
- питання роботи оформляються прописними буквами жирним шрифтом, в кінці крапка не передбачена;
- робота роздруковується на принтері на аркушах формату А4;
- текст повинен розташовуватися тільки на одній стороні аркуша;
- контрольна робота яка пишеться від руки повинна бути охайно оформленою, розбірливо написана без скорочення слів (крім загально відомих скорочень);
- в кінці контрольної роботи наводиться список використаної літератури згідно встановлених вимог;
- контрольна робота має бути підписана здобувачем вищої освіти із зазначенням дати її виконання;

У контрольній роботі можуть бути ілюстрації, формули і різні таблиці оформлення яких повинно відповідати державним стандартам. Зокрема, ілюстрації, таблиці повинні бути розташовані або відразу після згадки про них (тобто в самому тексті), або на окремій сторінці, наступній за тією, де це згадка є.

Джерела в списку літератури розташовуються одним з двох способів: в міру того, як посилання на роботи з'являються в тексті; в алфавітному порядку.

Робота має наступну структуру:

- Титульний лист;
- Зміст
- Основний текст контрольної;
- Заключна частина роботи;
- Список використаної літератури та джерел;

- Додатки.

Підсумковий контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів на іспиті:

45 - 55 - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

34 - 44 бали - за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

23 - 33 бали - за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

15 - 22 балів - за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач;

10 -14 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач;

3 - 9 бали - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння аргументувати надані приклади розв'язання практичних задач;

0 - 2 балів - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, незнання основних фундаментальних положень, невміння надавати аргументовані приклади розв'язання практичних задач.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі усного екзамену.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Здобувач вищої освіти зобов'язаний сумлінно дотримуватися розкладу занять з навчальної дисципліни, не допускати пропуски та запізнення на заняття (без поважних причин), користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття тільки з дозволу науково-педагогічного працівника.
2. Здобувач вищої освіти зобов'язаний здійснювати якісну підготовку до семінарських та практичних занять, приймати активну участь в обговоренні навчальних питань, дотримуватись термінів до яких має бути виконано певне завдання.
3. Дотримання політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового

контролю результатів навчання; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у завданнях.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Освітньо-професійна програма «Туризм» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 242 «Психологія» галузі знань 24 «Сфера обслуговування». Харків.: НУЦЗУ, 2021.
2. Балабанова Л.В. Савельєва К.В. Конфліктологія : навч. посіб. Київ: Вид. дім «Професіонал», 2009. 280 с.
3. Вітюк Н.Р. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник. Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2008.176 с.
4. Вітюк Н.Р.Психологія конфлікту в таблицях і схемах: навч. посібник. Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2014. 172 с.
5. Власова О.І. Педагогічна психологія: навч. посібник. Рек. МОН. Київ: Либідь, 2005.400 с.
6. Герасіна Л.М., Панов М.І., Осіпова Н.П. Конфліктологія. Харків: Право, 2002. 256 с.
7. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. Київ. 2003
8. Долинська Л.В.Психологія конфлікту : навч. посібник. Рек. МОН. Київ: Каравела, 2013. 304 с.
9. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. С. 105–113.
- 10.Ложкін Г. В.Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навч. посібник. Київ: ВД "Професіонал", 2007. 416 с.
- 11.Миронова О.М. Мазоренко О.В. Конфліктологія: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2011. 167 с
- 12.Орлянський В.С.Конфліктологія. Київ: Центр учб. л-ри, 2007. 160 с.
- 13.Пірен М.І. Конфліктологія: підруч. Київ: МАУП, 2007. 360 с.

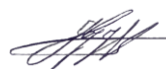
14. Пірен М.І. Конфлікт і управлінські ролі: соціо-психологічний аналіз: навч.-практ. посіб. Київ: УАДУ, 2000. 200 с.
15. Примуш М.В. Конфліктологія : навчальний посібник. Київ. 2006.
16. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник / ред. В.О. Джелалі. Київ-Харків, 2006. 320 с.
17. Скібіцька Л. Конфліктологія : навч. посіб. для студ. вищих навч. зал. Київ: Центр учб. лри, 2007. 383 с.

Інформаційні ресурси

1. Журнал «Організаційна психологія. Економічна психологія».
Режим доступу: <http://orgpsy-journal.in.ua/>
2. Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці. Режим доступу: <https://www.facebook.com/UAOPPP.Ukraine/>
3. <http://psychology-naes-ua.institute>
4. <http://www.nbuiv.gov.ua>

Розробник:

доцент кафедри
психології діяльності в особливих умовах
кандидат психологічних наук, доцент

Сергій КУЧЕРЕНКО